

GDK: 902.1

**V spomin profesorju HANSU LEIBUNDGUTU –
švicarskemu profesorju za gojenje gozdov**

V marcu letos smo dobili iz Švice sporočilo, da je prof. dr. Hans Leibundgut v 84. letu starosti neopazno in na hitro za vedno odšel. Mnoge, ki smo ga poznali, je ta odhod resnično prizadel in presenetil. Saj je do zadnjega dne še polno ustvarjal s pisanjem knjig o gojenju gozda, vsega 18, posmrtno pa bo izšel še ponatis njegove knjige o pragozdovih.

Prof. Leibundgut je Švicar, rojen v kantonu Freiburg leta 1909. Študiral je gozdarstvo na ETH v Zürichu in bil po nekaj letih praktičnega dela v gozdovih leta 1940 imenovan za profesorja za gojenje gozdov na ETH v Zürichu. Kot pedagog je izkoristil ugodno švicarsko okolje in razvil resnični naravi gozda prilagojeno gojenje gozdov. Gozdarstvo Švice je z Leibundgutom dobilo velik mednarodni sloves. Leibundgut je razvil zavidanja vredno celostno delo z gozdom. Bil je gozdar praktik, učitelj v gozdu, odličen opazovalec, velik oboževalec narave, ki se je uspešno trudil ravnati z gozdom na ohranjevalni način. Njegovo desetletja dolgo delo na razvojnem vrhu svetovnega gozdarstva je spremljala vrsta vzporednih nalog. V svoji aktivni dobi je preživel kar 1622 dni v švicarski vojski kot visoki oficir. Opravljal je rektorsko poslanstvo na ETH v letih 1965-70. Bil je svetovalec FAO. Močno je bil dolga leta prisoten v organizaciji IUFRO. Bil je 35 let urednik švicarskega gozdarskega glasila SZF. Razvil je švicarski fakultetni učni gozd na zavidljivo višino. Bil je nenehni svetovalec in pobudnik razvoja v švicarski gozdarski praksi in v raziskovalnem delu. In še mnogo več. Iz njegovega gnezda je izšlo kar 42 doktorjev znanosti. Nadvse pa se je posvečal varstvu narave in s tem sta bila prežeta tudi njegovo gojenje gozdov, življenjski nazor in vse njegovo delo. Najvidnejši rezultat takšne naravnosti je Leibundgutovo delo v teoriji in praksi nege gozda, ki jo je naslonil na delo svojega učitelja W. Schädellina in je to nego izoblikoval kot temelj stehernemu ravnanju z gozdom.

Gozdarski krogi Slovenije pa tudi celotne bivše Jugoslavije poznamo Leibundguta še kot eksperta FAO, ko je prihajal v letih 1951-55 v jugoslovanske republike. Kot gozdarju – zagovorniku naravnega gozda – so naši gozdovi še posebej prirasli k srcu.

V njih je dobil, kot je sam pravil, vrsto pobud za svoje ustvarjalno delo in za širjenje naravovarstvene misli. Kot odličen opazovalec je kmalu ugotovil, da jugoslovanski gozdarji ne potrebujejo pouka in nasvetov, temveč da je to potrebno oblastem in političnim veljakom. Povod tej oceni je bila tudi njegova ugotovitev, ki je tudi mednarodno odmevala, in sicer, da je gozd pri nas že takrat dojet v prvi vrsti kot nacionalna dobrina, da pa povsod revne podobe gozda opozarjajo, da je Jugoslavija bogata na revnih gozdovih.

Leibundgut je bil eden od tistih redkih svetovalcev FAO, ki ni pridigal, temveč je na njemu značilen način v gozdu konkretno pokazal, kaj in kako z naravo gozda ravnati. To mu je prineslo tudi največje simpatije. Toda tudi Leibundgut je duhovno bogatel pri obiskovanju gozdov v različnih delih Balkana. Kot je sam pravil, je spadalo npr. med najlepše dni v njegovem življenju bivanje in proučevanje v pragozdu Peručiča v Bosni. Doživetja v pragozdu so mu, po njegovih besedah, prispevala k razumevanju narave gozda več kot pa ves študij literature o gozdu. »Kajti videti in doživeti v gozdu vzbuja domisleke, ki so vredni posredovanja. In še nekaj, če ni zapažanja, tudi ni domiselnosti.«

Razmišljanje o življenju pragozda je odločilno oblikovalo profil Leibundgutove strokovne naravnosti. Prepričan v znanstveno zakladnico – pragozd je močno pospeševal tovrstno raziskovalno delo in se dokopaval do življenjskih modrosti tudi v svojem zasebnem življenju. V delu in v uveljavljanju novih zamisli je bil Leibundgut zelo uspešen. Držal se je poznanega reka: »Pustite nas ostajati pri dobrem starem, toda na starih dobrih temeljih je treba nenehno ustvarjati novo.« Tako ni imel nikdar težave uveljavljati novo. Bil pa je tudi mnogokrat razočaran, še posebej, ko je ugotavljal, kako kratkotrajno je pri študiju pridobljeno znanje o naravi pri mnogih praktikih, pa čeravno obstaja zaradi mnogih vzrokov nujna za sonaravno gojenje gozdov. In vendar je bil optimist. O tem govorijo tudi vsa njegova poznejša razmišljanja. Tako se ne strinja z Goethejevim razmišljanjem (z Eckermannom): »Človeštvo – bo postalo pametnejše, uvidevnejše – toda boljše,

srečnejše in ustvarjalnejše nikdar – morda le v posameznih obdobjih. Vidim prihajati čas, ko Bog ne bo imel nobenega veselja več z njim. Moral ga bo uničiti, da bi lahko prišlo do novega stvarstva.« Leibundgut pravi drugače: »Mnogo je znakov, da prihaja čas velikega preobrata. V njem bodo imeli gozdarji pomembno poslanstvo. Sonaravno gozdarstvo je edino, ki bo zmoglo uveljavljati večnamenskost gozda in tudi drugih obnovljivih naravnih virov.« Tako upravičeno razmišlja mož, ki je posvetil vse

svoje življenje dobrobiti gozda in narave. Kot sam pravi, je začel kot gojitelj gozda, postajal vse bolj varuh narave in nazadnje negovalec krajine in celostnega življenja. Živo ga vidim, kako se pogovarja z živalmi, neguje doma sove za prosto življenje v gozdu in razvija življenjski odnos do rastlinskega sveta. Na koncu je ostal umaknjen in se pokončen, kot je vedno bil, za vedno poslovil.

dr. Dušan Mlinšek

KNJIŽEVNOST

GDK: 902:375:(048.1)

Gozdne železnice na Slovenskem

V jeseni bo izšla izjemno zanimiva knjiga Tadeja Brateta: *Gozdne železnice na Slovenskem*.

Knjiga je pomembni del pozabljene identitete naše stroke, ki je nihče ne more vreči, tudi politiki ne! Zato priporočamo, da jo uporabite predvsem v stiku s tistimi, ki še vedno mislijo, da je gozdarstvo »kar tako«. Ko bodo znani vsi pogoji za natis, bo prišla ponudba na vse gozdarske organizacije. Opozorjamo, da bo knjiga zelo primerna za novoletne pozornosti.

Dodajamo nekaj stavkov iz prospekta.

Leta 1820 je bila v idrijskih gozdovih zgrajena prva železnica pri nas, vsa je bila lesena. Zgrajena je bila 30 let pred znamenito Južno železnico (Dunaj-Trst) in 5 let pred Stephensonovo železnico, ki velja za prvo javno železnico na svetu. Gozdna železnica v Jelendolu nad Trličem je bila prva železnica pri nas (in med prvimi v Evropi) z električno vleko. Tudi bencinska in diesel vleka ima svoj domicil v naših gozdovih in ne na javnih železnicah.

Razvoj slovenskih gozdnih železnic je

razvoj svetovne železniške tehnologije v malem. Na prek 200 kilometrih železnic v slovenskih gozdovih, od popolnoma lesenih do jeklenih, so ropotale parne, plinske, dieselske, bencinske in električne lokomotive, med njimi pa je bilo veliko železnic s konjsko vleko, gravitacijskih in spuščalnih železnic.

To je veličastna tehniška dediščina, ki ji ob kulturni ni potrebno zardevati. Take nima kdorsibodi! Tudi ta je pratemelj in pričevalec naše nacionalne trdoživosti, vztrajnosti in upoštevanosti.

Posebno sporočilo gozdarjem.

»Gozdne železnice na Slovenskem« bodo takorekoč zapoznala promocija našega gozdarstva. Z njo se naša stroka uvršča med prve inženirske stroke na Slovenskem. Prelahkotno pozabljate na tradicijo in dediščino, pozabljate na strokovno slavo svojih prednikov, ki jih je takrat poznala vsa Evropa. Razvoj železnic v naših gozdovih je primerljiv samo z najdrznejšimi razvojnimi premiki v svetu.

Kmečki glas in Gozdarski inštitut Slovenije